

ODKRYTY (51) *part praet pass pf*

odkryty (47), **odkryt** (4).

o jasne.

sg m N odkryty (9), odkryt (1); ~ (*praed*) odkryty (3) *CzechEp, ReszPrz, WujNT*, odkryt (1) *SzarzRyt*. ◇ A odkryty (2). ◇ f N odkrytą (5). ◇ A odkrytą (4). ◇ I odkrytą (4). ◇ n N odkryto (2) *BibRadz, WujNT*, odkryt(e) (1) *BudNT*. ◇ G odkryt(e)go (1). ◇ A odkryt(e) (1). ◇ I odkrytym (4). ◇ pl N m pers odkryci (1). *subst m (praed) odkryté* (2) *BibRadz, GosłCast*, odkryty (1) *RejPs*; -é (1), - (e) (1). f odkryt(e) (7). ◇ A *subst odkryt(e)* (5). ◇ I f odkrytymi (1). ◇ [L odkrytych.]

Sł stp s.v. odkryć, Cn notuje, Linde bez cytatu; poza tym XVI w. s.v. odkryć.

1. *Odsłonięty; apertus Vulg, Calag, Cn; discoopertus PolAnt; revelatus Vulg* (24): A bywały odkryty fundamenty wśłego światá y przezroczyfite wślytki głębokości wodne *RejPs* 24v; *BibRadz Ps* 18/16; Ale ie Pan Bog plagą morową zaráził/ [...] á to dla tego iż widzyeli Arkę odkrytą nie będąc kápłany. *BielKron* 63.

[*Wyrażenie: »szabla odkryta« = wyjęta z pochwy: świecą fie w vlicach dobyte Miecze/ [...] y száble odkryte ZbylDroga B4.*]

W przen (2):

Wyrażenia: »odkryty oczom [czyim]« (1): wśytkie rzeczy obnáżone fą y odkryte oczom iego [*omnia autem nuda et aperta sunt oculis eius*] *WujNT Hebr* 4/13.

»odkryty smysłom« (1): A cózby to zá wiárą byłá/ gdyby wśytko odkryte fmyłom miáła? *SkarKaz* 159b.

Szereg: »obnáżony i odkryty« (1): *WujNT Hebr* 4/13 *cf »odkryty oczom«.*

Przen (4): A bowiem áż do dźiśieyżzego dnia táż załóná w czytániu ftárego Teftámentu trwa nie będąc odkryta *WujNT 2.Kor* 3/14.

a) *Zrozumiały (o sensie Pisma Św)* (2): iż iáko duch ożywia ciáło/ ták Kryftus ożywia y oświeca w nas Zakon Boży/ ábychmy go rozumieli y odkryty mieli. *GrzegŚm* 55.

W przeciwstawieniu: »zakryty ... odkryty« (1): W ftárym/ práwi/ Teftámenćie iest nowy zákryty; á w nowym iest ftáry odkryty. *WujNT przedm* 31.

Szereg: »zrozumiany i odkryty« (1): táiemnice zakonu ftárego przez Ewangelią S. zrozumiane fą y odkryte *SkarJedn* 237.

a. *O ludziach: obnáżony; intectus Calep, Cn; nudus, sine vestibus Calag; detectus, nudatus Calep; depannis, sine pannis Cn* (13): do obłężenia Ierufzalima nawróciłz twarz twoię/ á ramię twoie odkryte (będzie)/ y będziełz prorokowác nań. *BudBib Ez* 4/7; *Calag* 158b; *Calep* 548a.

W przeciwstawieniu: »odkryty ... przykryty (a. nakryty, a. zakryty)« (4): Nic ná tym/ yefli kto z odkrytą álbo zákrytą głową fye modli *KromRozm I Ov, Ov; KromRozm III F3v*; Ma fię modlić mąż odkrytą/ á niewiáłtá nákrytą głową. *WujNT 1.Cor* 11 *arg.*

Wyrażenie: »odkryta głowa« [*szyk 5:1*] (6): Lekkać rzecz byłá/ [...] męzczyznom z odkrytą álbo przykrytą głową [!] wkołćyele fye modlić *KromRozm I Ov, Ov; KromRozm III F3v*; Potym koronny Podkomorzy/ Arcybiskupowi koronę podał/ którą on [...] ná odkrytą głowę Krolewfką [...] wdział *BielKron* 329v; *SienLek* 48; *WujNT 1.Cor* 11 *arg.*

Szereg: »nagi i odkryty« (1): pozwani do prąwá [tj. przed sąd boży]/ łtaniem nadzy y odkryći *SkarŻyw* 120.

Przen (3) :

odkryt czemu (1): Y ták pierzchliwego Smierći grzbiet iełt odkryt/ iák pierši śmiáłego. *SzarzRyt* C2.

Wyrażenie: »odkryte oblicze« (2): *NiemObr* 83; A my wżyścy/ odkrytym obliczem [*revelata facies*] chwałę Páńlką iáko w żwierćiedle vpátrując/ w toż wyobráżenie przemienieni bywamy *WujNT* 2.*Cor* 3/18 [*przekład tego samego tekstu NiemObr*].

b. *Znajdujący się na widocznym miejscu* (1) :

W przeciwstawieniu: »odkryty ... tajemny« (1): Gdzie wrzod odkryty łnádnie zleczyć może/ A gdzye tháyemny dyabeł mu pomoże. *RejZwierc* 216.

a. [*Nie osłonięty (nie zabudowany lub nie zarośnięty od którejś strony)*]: áby folwárk tákowy był odkryty ku włchodu łłóńcá *Cresc* 1571 18; te [*zióła mają więtszą moc*] co ná wyłokich mieścach wietrznych ábo odkrytych rołtą *Cresc* 1571 676.

Wyrażenie: »wolność odkryta« = *brak osłonięcia*: Wirydarze od południa y od zachodniey łtrony ku załłonie potrzebuią drzew wyłokich á rzadkich. Zásię ze włchodu y od pułnocy/ chcą mieć wolność odkrytą *Cresc* 1571 679.]

c. *O szyku bojowym: bezpośrednio narażony na atak wroga, bez osłony* (1) : iákoby łie nieprzyaciéł mocno opárł/ łnádnieby mu iuż przyść do odkryte⁸⁰ y rozdzielonego woylká *BielSpr* 21v.

d. [*O koniu: nie przykryty*]: Gdy się też koń zápoći/ [...] ma łtać odkryty ábo ná wiátr wywiedżiony aż się ochłodzi od potu *Cresc* 1571 520.]

2. *Otwarty, nie zamknięty; przen; patulus* *Cn* (1) :

Zwrot: »[na co] mieć kaletę odkrytą« = *być hojnym* (1): ná Rzeczpółpolitą/ Ci Suchodółfcy máią káletę odkrytą. *PaprPan* T.

3. *Ujawniony, objaśniony, zdemaskowany, objawiony* (19) : *KromRozm* III Av; Aby [...] włzech náłłádowncy iego [*papieża*] błád był odkryty *CzechEp* 273.

odkryty komu (3): *BiałKat* 286; Iełám czynić przyłmáki żądżami łkládnémi/ Które nikomu przed tym nie były odkryte *GosłCast* 49. Cf »odkryty ludziom«.

odkryty czym (1): Ale iż to iełt [...] łmrodliwy gnoy [...] ná plotkách łię wymyłłow ludzkich wiefzáć: przetoż też ten przed łńżymi trzebá wyłzułłowáć: á potym y drugie/ tákże łłowem Bożym odkryte/ precż porządkiem łwym wyrzucáć. *CzechEp* 111.

odkryty przed kim (1): Wierzę [...] / iż to iuż ták Bog v łiebie łámego/ [...] przed ktorym łą wżyśłtkie rzeczy odkryte/ [...] połtánowić y náznáczzyć raczył. *CzechRozm* 24.

W przeciwstawieniu: »zakryty (a. skryty) ... odkryty« (6): *BibRadz* *Matth* 10/26; Iż świąłthość: ćiałá Páńłkiego prawđziwego niewiernym iełt zákrzyta/ á wiernym iełt odkryta *BiałKat* 286; *RejPosWstaw* [21³]; *LatHar* 193; Abowiem nie iełt nic łkrzytego/ coby odkryto być nie miało [*non revelabitur*] *WujNT* *Matth* 10/26.

Wyrażenia: »fałsz (jest) odkryty« (2): *GrzegŚm* Av; Ktemu ielcże czuiąc [...] iż ten iego fałż miał być kiedykolwiek odkryty/ y łłufłnie pokarány *ReszPrz* 39.

»odkryty ludziom« (1): odkryte ludziom zdrady swoje widząc/ z ziemi Zydowłkiej z fromotą wćiekąc musiał *SkarŻyw* 361.

»prawda odkryta, odkrytą pokazana« (1:1): Aby tak X. K. dumá wízytká/ [...] Antychriftá Rzymfkie⁸⁰/ vpádlá/ [...] á prawdá fundáméntálná zbáwienna áby odkrytą pokazána była. *CzechEp* 273; *LatHar* 193.

»tajemnica (jest) odkryta« [*szyk 2:1*] (3): thu iuz zrozumiełz/ iż ielt odkryta táiemnicá fercá iego *RejPos* 29v; *SkarJedn* 132; *NiemObr* 164.

»zdrada odkryta« [*szyk 2:1*] (3): Ktorego [*Antychrysta*] Fáfłze/ Zdrády/ tu iuz małz odkryte *GrzegŚm Av*; *SkarŻyw* 361; *GosłCast* 22.

Szeregi: »odkryty a objaśniony « (1): Pirwłze kłięgi będą otwárthe/ gdy będą odkryte á obiáfnione złościwe łpráwy káżdego niewiernego *RejAp* 173.

»odkryty i wiadomy« (1): máiąc iuz táiemnice one Bábilońfkie [...] odkryte y wiadome/ nabożeńftwem Antychryftowym fię brzydzą *NiemObr* 164.

4. *Jawny, nie ukrywany* (2) : Potym [*miał być kościół psowan*] iáwnym gwałtem á odkrytym okrucieńftwem. *LubPs* A4, A4.

a. [*Wyrażny, oczywisty*: A iłzby tefz to proroftwo [*Daniela o czterech monarchiach*] rozumieć miał moy mily Chrześcianinie/ o ofatnym czafie/ okazuie to łám text odkriti na ofatku tego proroftwa napifány. *FlinsCunDzień* D3.]

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (5) : Apertus, participium, sive nomen ex participio, Otworzony/ yáwny/ odkryty *Mącz* 278d, 252d, 442b; *Retectus* – Odkriti. *Calep* 919b, 314a.

Synonimy: 1. *ododziany, odsłoniony*; a. *nagi, nieodziany, nieubrany, obnażony*.

Cf **NIEODKRYTY, ODKRYĆ**